

Bíró Béla AZ ASSZIMILÁCIÓ PARADOXONAI

 ligetmuhely.com/hiro-bela-az-asszimilacio-paradoxonai/

Mennyit érveltem az asszimiláció ellen! Úgy véltem, természetellenes folyamat, hiszen nyelvének és kultúrájának elhagyására bárkit csak külső kényszerek szoríthatnak. Többen vitatták gondolataimat, és joggal, államaink ugyanis telis-tele vannak önkéntes asszimilánsokkal, akik saját kulturális közösségeikben nem találták a helyüket, s a befogadó társadalmak kínálta esélyek vonzásában úgy érezték, a nyelv- és kultúraváltással többet nyernek, mint veszítenek. Az asszimiláció nekik valóban nem természetellenes. Legalábbis, ha valaki idegenként települ be egy kulturálisan homogén államba vagy egy adott államon belüli, viszonylag homogén kulturális közösségbe. Egyetlen vagy akár néhány tucatnyi, egymástól függetlenül betelepülő individuumért lehetetlen multikulturális társadalmat kialakítani, az ő nyelvük és kultúrájuk nem tehető hivatalos nyelvvé és kultúrává. Ilyenkor tehát az asszimiláció természetes folyamat.

különböző kulturális közösségek

De a valóban multikulturális társadalmakban, amelyekben évszázadok óta különböző kulturális közösségek élnek együtt, más a helyzet. Ha a többségi közösségek az érintettek által is elfogadottan asszimilálnak, az magától értetődő folyamat. Sőt – nemzetállami kényszerek nélkül – a kisebbségi közösségekben is az lenne. S azokra a más nyelvű és más kultúrájú individuumokra, akik például a székelyek közé telepednek, ugyanennek a szabálynak kellett volna érvényesülni. Évszázadokon át így is volt.

A jelenség az európai normák – vagyis az etnikai közösségek fellazításának az Európai Unió által is kodifikált elve – szerint magától értetődő lehetett volna. Már 1919-ben is. Van erre példa: Svájc lakosságának kb. kétharmada évszázadok óta német, negyede francia, négy százaléka olasz, a többi ladin. A németek, ha az európai nagyhatalmak, a franciák és az angolok útját követik, különösebb erőfeszítés nélkül németté asszimilálhatták volna az állam egészét. Egyszerű oka van, hogy nem ez történt. A svájciak komolyan vették az Európai Unió jogrendszerében ma is érvényes, de be nem tartott elvet, hogy az etnikai tömbök fellazítása tilos. A fellazítás leghatékonyabb eszközét, a kényszerasszimilációt úgy tették lehetetlenné, hogy a természetes asszimilációt legalizálták. Svájcban ugyanis, ha egy német a német kantonok valamelyikéből francia vagy olasz kantonba települ, kénytelen francia vagy olasz iskolába járni a gyerekeit. Ezekben a kantonokban német iskolák nincsenek, ahogyan a német kantonokban sem járhat senki francia vagy olasz iskolába. Aki saját etnikai közösségét elhagyja, az önként vállalja, hogy nyelvet és kultúrát cserél. Ami persze nem kötelező, de ha a nyelv- és kultúraváltást nem vállalja, az áttelepedést sem erőlteti senki. A nyelv és kultúrávesztés sem kötelező. Világnyelvekről lévén szó, az iskolában második nyelvként az elhagyott kulturális közösség nyelvét is választhatja. Így a két-kultúráság lehetősége is nyitott marad.

k_yu, adobe.com

Erdély fővárosának, Kolozsvárnak a lakossága (a németek és a zsidók kitelepülését, valamint a masszív magyar kivándorlást követően) legalább négyötöd arányban románá vált. Kínos, de nekünk, magyaroknak ezt fenntartások nélkül el kell fogadnunk. Legalábbis, ha az egynyelvű és egykultúrájú Magyarország Franciaországból, illetve Angliából importált rögeszméjét máig sem igazán tudjuk feladni: a nemzeti doktrína miatt továbbra is román polgártársainkhoz hasonlóan gondolkodunk.

Ha a trianoni Európa az etnikai tömbök fellazítását tiltó svájci alelveket teszi magáévá, nemcsak a magyarok, de a románok számára is jóval kedvezőbben alakulhatott volna minden. Ha a románok Trianont követően nem arra

törekednek, hogy a magyar városokat kisajátítsák, hanem hogy – az elsőprő román többség adóira alapozva, s a magyar, a német, a zsidó népesség méltányos hozzájárulását is igénybe véve – az erdélyi román hagyományokra alapozott saját urbánus agglomerációkat alakítsanak ki, Románia sorsa egészen másként alakul. Ma már mi lehetnénk Kelet-Közép-Európa legdemokratikusabb állama. Akkor Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely magyar, Temesvár, Szeged, Brassó – mára elkerülhetetlenül kissé vidékiessé vált – német városok maradnak. S a német, a magyar és a megszülető román városok közt egészséges konkurencia is kialakul. Ez a versengés a román alkotóerő két világháború közötti, szinte páratlan prosperitását továbbvivő, sajátosan román erdélyiség felvirágzását eredményezte volna.

Az erdélyi román társadalom akkor nem lefelé, hanem felfelé nivellálódik. Az együttélő közösségek javára.

kevészel beérnénk

Sajnos, nem ez történt. A jóvátétel egyetlen lehetősége, hogy a románság legjobbjai megpróbáljanak némi igazságot szolgáltatni a kisebbségeknek. Ennek gyakorlatilag nincs akadálya, hiszen kevészel beérnénk. Már csak attól is lojális polgáraivá válhatnánk a román államnak, hogy az állam az adott keretek közt garantálná közösségi egyenjogúságunkat, ahol lehet, az autonómiát, ahol meg nem, némi pozitív diszkriminációt.

Hogy mindez jelenleg lehetetlennek tűnik, az nemcsak az amúgy is megsemmisülésre ítélt, tehát emigrációba vagy a beolvadásba menekülő magyarság tragédiáját vetíti előre (az erdélyi németység és a zsidóság tragédiája már végleges), hanem annak a román államnak a csődjét is, melynek polgárai – az európai idegenellenesség erősödésével – hovatovább el sem menekülhetnek. Egy jobbra hazug történelemben, egy erkölcsi gátlások nélküli állami adminisztrációban, s ami még fájdalmasabb: civil társadalomban mindinkább elveszítik önmagukat.

Azaz: a román társadalom – s nem csak Erdélyben – továbbra is lefelé nivellálódik.

felső kép | Kenishirotie, adobe.com